

„Застава“ издава сваки дан двапут, а недељом сваке недеље и сваког једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

(Јутарњи лист.)

Издање „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких свјетских слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића. Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

Политички вампири.

Жица нам донесе неки дан глас: „бан“ Куен је опет — у Троједници!

Куена су звали баном десетинама година, па и онда кад већ био није. Свет се на њега као бана „свикао“, па га „не може“ да заборави. А са дубљих разлога и прилика у Хрватској и Славонији, називају га и сад баном!

Са грофом Куеном састали се у Нуптру на добру грофовом покојне политичке вође Куеновске: племенити Томашић и племенити Чаврак. Дакле састала се три „племенита и велика“ политичка „покојника“.

Овај глас чини утисак на наш политички свет, као оно негда, док су Турци владали суседном Босном и Херцеговином, па се чула реч: „Турци су — под чалмом!“ Обавештени су ово разумели као шаљиву до сетку: да су Турци под својим турбаном А безазлени и плашљиви су поверовали, да су Турци, као ратници, продрли — у Срем, чак до села Чалме!

Тако је потресла и она вест жицом. Код неких је изазвала бојаван и зебњу. То су они не обавештени и безазлени, који су са свог незнања и кукавич лука доводили свој народ, његове борце и мученике до — распинања. Као оно Христа Пилат, јер без Пилата не би римски војници и целати учинили оно, што на срамоту човечанства учинише.

У те поплашене душе спадају и непрекаљене политичке пребеглице. Оне, који су осетили југовању новог правца, па су почели да навлаче кабаницу новог курса и да у њу увијају своје користи, онако исто као пре у кабаницу старог правца, не осећајући никакве гриже политичке и моралне савести, што је нов правац заслуга туђа и горка оних до сад и од пребеглица гоњених и вешаних Пребеглице су само биле „невине“ статисте чврстих стубова и вођа старе струје за куеновским „идеалима“, а сад оних, који ће „лојално“ помагати — као што нас ето уверавају гости двора нуптарског — владу политички преображеног грофа Пејачевића, те неће ни ометати рад и успех данас меродавне политичке странке у Троједници: српско-хрватске коалиције; јер им, за Бога, не лежи у „нарави и срцу“ — опозиционарство!

Ово су баш оне „велике“ главе мртве странке куеновске.

Оним плашљивим политичарима, кад је стигао глас, да се ова три покојна политичара скорим у нуптарском двору састадоше, причини се, као да се — вампире, као да излазе из својих политичких гробница, па да као мртве душе, које имају

надемаљску силу, настављају дела свог пропалог политичког живота!

А правим присталицама и борцима уједињене српско-хрватске опозиције само се отимају на уста — осмех и оне шаљиве речи! „Турци — под чалмом“!

Осмех им је искрен јер добро знају, да данас Турци ни не мисле на окупацију туђих земаља! А и чланови покојне странке су нека врста политичких Турака, јер имадоше Мухамеда у својој поглавици, неповредиви коран у крутој заповести свога вође.

Али и њима, који знају: да „мртви не живе“ и који се не плаше политичких вампира, долази ипак нешто чудновато, да се вође упокојене (смирене) странке крећу, „да почињу мртви коло да воде, да мртви — јаше!“

Није заборно, што бивши бан Хедервари има своје старо добро у Нуптру. Није заборно ни што он долази тамо, кад га можда треба његова економија. Али је заборно, да на ту економију иду — некономи или рђави бивши „државни економи“. Грофу Куену бар таква „економска“ помоћ не треба!

Њих тројица су истина заједнички у земљи својој „држали и надржали“, па и то је неки посао државних економи, али сад је и томе време прошло! А време долази свачем, па и Хрватској и Славонији; и већ треба да пусте ту јадну земљу на миру, па да јој даду среће господ Бога у народу још „несахрањени“ политички борци!

Нуптар не лежи ни у романтичком пределу, па не верујемо ни да су „три племића“ дошли у Нуптар да уживају у пределској романтици.

У нуптарском крају не знамо ни да постоји какво грађевинско ремек-дело, какав вилин-стан, какав музички дворца, као у Швајцарској у оног америкашког милијардера и музичког вештака, који се недавно у Пешти у опери продуцирао. И не знамо, да би бар с те стране, као добри музиканти, та три племића у нуптарском двору уживали — овако мртви — и можда у оном „тону“, који је давао негда бан Куен, док је политички живео — у својој земљи?

У осталом, добри музиканти су редовно рђави политичари, јер у политици не постоји такво правило: контра баса и безусловно апсолутистички „диригент“ са маљицом у десници, па да заповеда и прети.

Ма шта мислили и измишљавали, не можемо да изнађемо невин и идеалан узрок за овај састанак „политичких и племенитих покојника.“

С тога, хтели, не хтели, изгледа нам, да су ова три пле

мића — аристократски trifolium — учриличили баш Нуптар, да у њему васнују наставак своје политичке смрти, али која иде за смрћу слободе и среће народа.

Али избор места састанка им бар у ово време није срећан и мудар.

Да су изабрали за свој састанак тај какво место изван своје земље, далеко и што даље, тамо негде, како народ вели: „где шева не пева“, много би боље урадили. Уговорили би, шта хоће, а да не падне ником у очи.

Овако су дошли у срце земље, која се још није опоравила и смирила потпуно од несрећних трзавица, које су ударци баш тих људи, за политичка живота, им задали.

Дошли су пред очи свог у несрећног и огорченог народа. Дошли су јавно, свему свету на видикуну!

Тај долазак њихов и можда нехотице изгледа као демонстрација шта ли, да покаже, да су они политички „покојници“ — живе!

Но није чудо. Ова три племенита сина повнају добро свој народ и своју земљу. Знају, да нису дошли ни у Русију, ни у — Шпањолску.

Ми не знамо из ближе шта траже и шта раде та господа у Нуптру.

Само слутимо познавајући политички живот, да се нису састали из љубави платонске међу собом и нарочито према народу, него да утаначе даљи рад своје „спасоносне политике“. Шта је, да је — и ако је ово доба Гапона — неће их даља дела ускрснути у пређашњи политички живот. Не вара се више свет са: „Мртви — живи!“

У истини т. ј. у науци, која се разликује од народне правновернице, као бог од ђавола, светлост од мрака — вампири прете опасношћу само животињама.

И политички вампири ће успевати само ако нађу политичку стокуну!

Али свест, свест узвишена, која разликује племенитог и поносног човека од животиње, одбраниће српски и хрватски народ од сваког политичког вампирства.

Уништиће све тајне смерове својих народних непријатеља, ма где се сновали и засновали.

Политичка здрава свест одбиће од себе и напаст — политичког вампира. За то на целом народном обзору — позор!

Зашто наш народ иде на Текије?

Од више година пратим, како наш народ из Баната, Бачке, па и Срема са католицима измешан са литијама иде на ка-

толичке Текије. Са католицима заједно поји песме о мајци текијској и путује по 3 и 4 дана док кући стигне. Неки иду из сујеверја, неки пак да се нагледе светине, која се тамо окупља из разних крајева, а многи из оближњих места иду да виде вапар из радозналости. Прилике сам имао видети, да из Баната за тим литијама има више православних Срба него католика, те сам се питао: зашто толики Срби православни да иду са католичким литијама код толико својих манастира? На питање самом себи стављено добио сам одговор: да ово не би морало и требало овако бити, кад би свештенство више бриге водило о своме стаду и кад би свештеник сваку залуталу овчицу своју гледао, да своме јату привуче и да оследи српске манастире. Н. пр.: Раваницу где су мошти српског цар Лавара, или Крушедол где је св. мајка Ангелина, или Фенек, где је света Петка, и т. д.

Кад би Срби сви и Српкиње знале, да ми Срби све то наше имамо, онда они не би тражили туђа јата и католичку Марију текијску, већ би своје пригрлили и својим би се светињама дичили.

Могуће је, да ће нашим свештеницима ова опомена тешко пасти и неће одмах моћи српски народ одвратити од похађања Текија, а задобити народ за похађање српских манастира. За кратко се време све не може постићи, но вољним узимањем свештенства ипак ће се много моћи учинити. Ну морају свештеници наши народу пут показати, па богме и са њиме заједно ићи, а народ кад ово види — уверен сам тврдо — да ће за својим пастиром и своје ће манастире похађати, а католицима оставити мајку текијску. М. К.

Хрватска и Славонија.

Читуља свијести.

Милан Бакић, трговац у Беловару, велики Србин, протуклерикал, борац народни у црквено-народној аутономији, дугогодишњи председник црквене општине у Беловару, на програму самосталне странке изабрани посланик на црквено-народном сабору у Ср. Карловцима, директор српске кредитне задруге у Беловару — ето куда се све подигао на крилима самосталне странке и — није нашао за вриједно, да гласа за кандидата на земаљски сабор здружене српско-хрватске опозиције, и ако му је управа његове странке то наложила! Но г. Милан иде и даље. Он се осјећа са силним горе истакнутим титулама и силан, па отворено пријети, ако не буде садањи администратор протопрезвитера, Петар Босанац и изабрани прота, да му онда бркове обри-

ју! Јер је он за Босанца, и јер он држи, да би био обесчашћен, кад не би на његово испало, а као видан знак обесчашћења, да га свако бесчасна види, да си даје бркове обрјати.

Не г. Милане. Бркови не дају части. Римокатоличко свештенство у изборном котару беловарском врло се часно понијело, и ако ни један, како знате, нема бркова. Нихови се свештеници и франковци врло часно понијеше, сви за коалиционог кандидата гласаше, и ако то њихове странке програми нетраже. Знамо да франковце мрвите, али зашто дозволите, да и они буду часнији него Ви. Па и Ваш прото Босанац има косу до рамена, још сиједу, браду до појаса, бркове до ушеса, па још црквени појас преко дебела трбуха, но опет није частан, као ови римокатолички свештеници, који имају кратку косу и без бркова и браде!

А да видите, како сте силан, морамо вас сјетити, да сте прије четир године, кад је компетовао на капеланију беловарску само сталац поп Михајло Медаковић, и садашњи Ваш клерикал и куеновац Босанац, — да сте онда радили за Медаковића, што сте право и имали. Но, кад не дадoste Босанцу тада капеланије, како да му даднете сада протопопију? Прости одговор: г. Милан у својој „силности“ тако је слаб, да га Босанац својом лукавошћу у ове 4 године имао прилике задобити за себе, и сад га може и жедна преко воде превести.

Г. Милане! ми смо Вас увијек штовали, док нијесте овакови ево постали. Метните руку на срце, па размислите, је ли тај Ваш поступак сада частан.

Ми Вама не пријетимо, јер нам није до ината. Ми би само рада да се сложимо, па да добијемо прогу, који нас неће тровати, као Вас, што је отровао Босанац, него који ће нас овако несложне сложити, и путем части и поштења нас водити у сваку борбу за народ и народна права, а не нас завађати, да му одатле трбух нацуну сала.

У осталом, ми ћемо Вам изнијети способник Босанчев, ал' не онај, што му га кум Штековић сложио, него прави Босанчев, кад се већ Босанац неће да мане Беловара и беловарског проте.

Изборник.

Загреб, 28. маја (10. јуна).

Крај збиље имаде и шале. Го вори се, да је др. Иса Кршњави, некадашњи одјелни предстојник за богочаст и наставу, ступио у редове франковаца (Старчевићеву странку права, како се сама крсти), и да ће се кандидирати у Вараждину против дра Врбанића, кандидата здружене опозиције. Свак бира оно, што му је по срцу, па и Кршњави. Сад кад нам се открива, знамо га да је био франковац и онда кад је сједио на столици одјелног предстојника за Куена. Многи овдје збијају с Кршњавијем шалу по овоме најновијем његовом иступи на површину. Али кад бацимо са ове Кршњавијеве шале озбиљан поглед у натраг до дана Куенова бановања, тад истом можемо потпуно да упознамо препреденост Куенову, који је умислио да се окружи Франковцима а у исто вријеме да ужива повјерење вајног „српског клуба“. Бјеше ли изнад неспособних људи у политици, кратковидних — ако су до себе држали — од бивших српских клу-

баша. Они радише скупа са — Кршњавијем итд., који су и онда били што су и данас!

А колико је тек званичних Франковаца међу свим чиновништвом Куеновим било! И српски клубови нијесу видјели, да су ти били Куену и влади најмилији. Српски народ је знао и прије за политички вјерују једног Шпицера, једног Клајна и Кршњавија. Они су били прави заторници своје отаџбине, туђе слуге да распире мржњу међу Хрватима на Србе. Што је Франк радио у штампи, влада је радила званично.

О јадни покојни „српски клубови“! О јадни Светиславе, Ђого Јоване, Никола и како се све зовете!

Ова Кршњавијева шала учи нас и данас — како је Србима било.

Ко су све слушаоци трговачке наставе у Бугарској?

Софијски бугарски лист „Вечерња Пошта“ јавља, како је на дан 17. маја ове године, на предлог трговачке коморе, отворен у Радомиру тромесечни трговачки курс, на који се записало око 70 слушалаца, од којих су: 1 адвокат, 17 чиновника, 1 официр, 3 учитеља, 28 трговаца, 11 занатлија и 9 писара. — „Трговачки Гласник“, који је ову вест донео, пропраћа је са овом примедбом: „Интересантно је да у Бугарској трговинска настава занима и адвокате и чиновнике, па чак и официре. Док је тако у Бугарској, дотле се у нас нађе по који писац у „Политици“, који замера београдској општини, што даје новчану помоћ трговачкој школи београдске трговачке омладине. — Наша трговачка омладина би из овог могла видети, како у Бугарској није зазорно ни официрима да похађају трговачки курс, а код нас је л' се он само ослободио — збогом школо за навек. Не ваља тако.“

Коприва као храна и лек.

У Француској много препоручују да се коприва једе као и друго поврће, спанаћ, грашак и т. д. Сиротиња већ одавна једе коприву обично са каквим јелом, белим пасуљем, даље као салату. И ако сиротиња тврди да је коприва здрава храна — богати јој не верују него држе да је сиротиња приморана јести је — па је хвали, ма и никаква храна била. Али сад су француски лекари утврдили вредност и лековитост коприве, те је сваком препоручују да је једе као и остало веће. Коприва поправља и чисти крв. Као и спанаћ коприва има пријатан кус. Она јако помаже онима, који се опорављају од какве било болести, да се лакше и брже опораве. Кад коприва процвета и лепо се осуши, од ње се може кувати врло добар теј, који јако помаже здрављу и крепи човека.

Дар државном архиву у Млецима.

„Газета ди Венеција“ пише: — „Ѓица Катарџи, ћерка краљевског министра Румуније код енглеског двора, даровала је библиотеци нашег државног архива један примерак ретког и драгоценог фотолитографског издања чувеног евангелистара са христовским словима из VII. века, који је дао преписати и украсити Мирослав, син краља Стефана Немање, који 1186. године постиже независност од источног царства и остави златан пример у политичкој историји као и у историји образованости своје земље.“

— Оригинални рукопис, који је најстарији споменик српске књиге и српске красне уметности између рукописа тога краја, беше предан као поклон манастира Хиландара пок. српском краљу Александру, када му је дошао у походе, а он, љубитељ српске уметности и историје, даде о свом трошку направити сјајно издање у мало примерака. — Примерак дарован државном архиву у Млецима, носи власторучну посету пок. краља Ѓици Катарџи, својој рођаци, те ће се поставити међу владарске аутографе и драгоцене дарове у дипломатској сали „Регина Маргерита“. — Управа архива изравила је племенитој дароватељици најживље признање уз знак дубоке захвалности“.

Одрубљена рука.

Чески лист „Бен добри“ доноси вест о једном догађају, који се десио разбојницима, који су хтели да похарају железничког стражара Јана Ковалчика, о ком се пронео глас, да има много новаца. Он је становао у близини железничке станице код Дембелина, близу Лођа, на једном прелазу. Ових дана једне ноћи упути се једна разбојничка банда у намери, да га похара. Како је капија била висока и добро закључана, а на прозорима гвоздена решетка, то се разбојници нису могли увући ни у собу и у дворште. Они су онда полупали проворе и пуцали у собу, претећи да ће их све поубијати, ако им кров гвоздену решетку на провору не даду сав новац што имају. Жена стражарева престрављена од пуцњаве револвера, извади из сандука 27 рубаља и преда их разбојницима правдајући се да нема више ни паре у кући. Разбојници се са том маленом сумом нису хтели задовољити, него су и даље претили убиством ако им се сав новац не преда. И један од разбојника је своју претњу тиме поштрио што је промолио руку кроз провор и наперо револвер на жену стражареву претећи да ће га испалити ако му муж њен одмах не донесе новац. Жена се стропштала на земљу и клечећи молила за милост, уверавајући разбојнике да немају више новаца. Разбојник међутим није био тако мека срца него је и даље држао промољену руку кроз провор са револвером напереним на жену, претећи да ако му на трећи пут кад заште новац, исти не преда, да ће га испалити. Стражар се међутим повукао у другу собу неприметно и тако исто се и вратио са косом у руци, те се одшуњао до зида где је рука промољена била. Замахне јако косом и одруби руку до лаката разбојнику, која паде у собу на под заједно са револвером. На пољу се чуо ужасан крик разбојника, а из одрубљене руке је лоптила крв. Стражар је одмах дограбио из одсечене руке револвер и испалио га кроз провор на разбојнике, који се разбегоше заједно са својим тако љуто кажњеним другом.

Устанак у Кореји.

Како је познато, Јапанци су заузели Кореју, па сад хоће и да остану у њој. Њима се допада, али Корејанци друкче мисле. Они хоће да су и даље господори у својој кући, као што беху и до руско-јапанског рата. И сад читамо, да се Корејанци дижу и терају Јапанце из своје отаџбине. У северној Кореји запалише разне владине зграде и сад папредују к југу, а Јапанцима као да је ипак вруће под ногама.

Брзојави „Застави“.

Стигли 29. маја.

Одликовање барона Бека.

Веч. Приликом јубилара барона Бека шефа генералног штаба исти је одликован грофовством.

Крајева изјава.

Веч. Краљ је министру-председнику Векерлу изјавио жаљење услед јучерањих догађаја.

Игорело позориште.

Барселона. Јуче у вече је позориште уметности услед пожара уништено. Озлеђено је 21 ватрогасац.

Немири у Кореји.

Токијо. У Кореји настала је побуна.

Т р г о в и н а.

БУДИМПЕШТА, 11. јуна 1906. — (Брзојавни извештај).

Готова роба.

Разж прве каквоће 12 кр. 80 п до 12 кр. 95 п.
Разж средње каквоће 12 кр. 65 п до 12 кр. 75 п.
Јечам за храну 14 кр. — пот. до 14 кр. 50 пот.
Јечам за кување пива 13 кр. 50 п. до 14 кр. — п.
Зоб прве каквоће 18 кр. 30 п. до 18 кр. 60 п.
Зоб средње каквоће 18 кр. — п. до 18 кр. 30 п.
Кукуруз домаћи 12 кр. 70 пот. до 12 кр. 95 п.

Т е р м и н и.

Жито за октобар 15 кр. 78 п. до 15 кр. 80 п.
Жито за април 1906. 16 кр. 30 п. до 16 кр. 32 п.
Разж за октобар 13 кр. 06 п. до 13 кр. 08 пот.
Разж за мај 1907. — кр. — пот. до — кр. — п.
Кукуруз за јули 12 кр. 70 пот. до 12 кр. 72 п.
Кукуруз за август 12 кр. 86 пот. до 12 кр. 88 пот.

ПОТРЕВУЈЕМО
два млађа и једног старијег
сваком послу вештог
Помоћника код ватре.

У посао могу ступити одмах.
Ненадовић и Макашки,
ковачка и позљивачка радња
I. 683 1-5 у Сентомашу.

== Продаје се ==

из слободне руке сав ковачки алат са потребама уз повољну цену Обратити се на подписаног
Јован Дабич
682 1-1 Карловци.

ТРАЖИ СЕ ПРАКТИКАНТ
који је свршио 6 гимназија а зна српски за једну апотеку уз повољне услове. Рефлектан-ти нек се обрате на апотеку
Игњата Дечија
674 2 3 у В. Бечкерку.

ЗА МОЈУ ОПАНЧАРСКУ РАДЉУ
треба

2-3 Опанчарска помоћника
који потпуно свој посао разумеју. Могу бити и ожењени. Место стално. Плата од пара 10-14 новчића. Даља упутства даје
Пера Драгић
I. 623 3-5 у Сенти (Бачка).

ТРАЖИ СЕ
АПОТЕКАРСКИ ПРАКТИКАНТ,
који је свршио 6 разреда гимназије. Србин има првенство.
Душан Покорни,
лекарна у Белој Цркви
I. 596 8-10 (Fehértplom).

Српска штампарнија дра Свет. Милетића у Новом Саду.